

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Қаржылық сауаттылық деген не? Несие, рассрочка және жинақ туралы шындық

ЖАРИЯЛАНДЫ
02.06.2026ТІРЕК СӨЗДЕР
ақша үнемдеу, жинақ, қаржылық
сауаттылық, несие, рассрочкаСІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/189100/>

Қаржылық сауаттылық деген не? 30 жыл бойы мен бір заңдылықты байқадым: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол қарызды өтеп жүреді. Себебі мәселе табыста емес, ойда. Қарыз — ұйқыны ұрлайды. Жинақ — бостандық береді.

НЕСИЕ МЕН РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

100 000 теңгелік телефонды рассрочкаға алдың делік. Сырттай қарасаң, айына 12 500 теңгеден 8 ай төлейсің. Бірақ комиссия, қызмет ақысы, артық баға қосылғанда оның шынайы құны 145 000 теңгеге дейін жетеді. Яғни сен 45 000 теңгені жай ғана асыққан үшін беріп отырсың. Несие де солай: 500 000 теңге алсаң, соңында 650 000 теңге болып қайтуы мүмкін. Бұл байлыққа жол емес, кедейлікке тұзақ.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

1. «Айына аз ғана» деп көрсетеді

Айына 8 900 теңге деген сөз адамға жеңіл естіледі. Бірақ 24 айда 213 600 теңге шығады. Көзге аз көрінген төлем қалтаға ауыр тиеді.

2. «Тек бүгін» деген қысым жасайды

Бағаны көтеріп, кейін жеңілдік бергендей көрсетеді. Сен ойланбай қол қоясың. Дүкенге қажеті — сенің сабырсыздығың.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

- **Алдымен 10%-дан баста.** Айлығың 150 000 теңге болса, 15 000 теңгені бөлек алып қой.
- **Апта сайын жина.** Ай соңын күтпе. Әр апта 3 000–5 000 теңге болса да

тұрақты сал.

- **Қажет пен қалауынды бөл.** Телефонның жаңасы емес, бар телефонның жұмыс істеуі маңызды.
- **Қарыз алмау үшін жоспар жаз.** Алдағы 3 айда не алатыныңды қағазға түсір.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

Бірінші: табыстың кемі 20%-ын бөлек ұста. Екінші: жинақты бір күнде емес, жүйелі түрде жасайсың. Үшінші: қолыңда дайын ақша болмаса, алуға асықпа. Ақшаң жоқ кезде қарыз алу — өз еркіңмен тұзаққа кіру.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Жетпесе, демек шығын көп. Күнде кофе, артық жеткізу, бренд қуалау, қажетсіз жазылым — бәрі ақшаны жұтады. 20 000 теңгеден қыссаң, айына 240 000 теңге үнемдеуге болады. Бұл кішкентай сома емес.

БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Қазір телефонды ал да, соңғы 30 күндегі барлық шығыныңды жаз. Сосын «қарыз», «қалпына келтіру», «шұғыл емес» деген үш баған жаса. Міне, қаржылық сауаттылық деген не? — алдымен шындықты көру, кейін ғана ақылды шешім қабылдау.

Рассрочка алма. Егер керек нәрсең болса, ақша жина. Егер жинай алмасаң, ол зат әлі сенің қалтаңа сай емес.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.